

Jens Sundström och Dan Ankarholm, rapport Östersjöstrategins årliga forum 11-12 november 2013

EUs Östersjöstrategi antogs under det svenska ordförandeskapet 2009 och sedan dess anordnas ett årligt forum för intresserade aktörer. Forumet har kommit att bli det största för östersjöfrågor där över 600 aktörer, från ministrar till projektägare möts för senaste informationen och nätverkande. Dalia Grybauskaitė Litauens president inledde mötet med att lovorda strategin framförallt då den ger anledning till dialoger som annars inte skulle ske. Årets forum fokuserade på tillväxt, miljö och energifrågor. Landstinget medverkade genom Jens Sundström och Dan Ankarholm, Satu Norsten Manninen, Jenny Mozgovoy tillsammans med Fred Nordström från Nenet.

Ägarskap och styre

Lokal nivå lyftes ofta under konferensen men de saknades bland deltagarna. Av 600 deltagare var endast 20 personer från lokal nivå. EU kommissionen kommer i samband med nästa forum för Östersjöstrategin kommunicera ett dokument om ledarskap och ägarskap för makrostrategier. Nästa forum för Östersjöstrategin blir i Åbo, 2-4 juni 2014.

Johannes Hahn, EU kommissionär för regional politik, påpekade att det är upp till länderna och projektpartners hur de använder EU fonderna för att uppnå Östersjöstrategin. I samtliga förslag till partnerskapsöverenskommelse saknas en stark koppling till Östersjöstrategin. Östersjöstrategin består av sju prioriterade områden och fem horisontella områden. Johannes Hahn ifrågasatte om det är ett prioriterat område om det ett bland sju. Han uppmanar därför aktörer att vara aktiva för att visa att området är viktigt, men lägger till att han vet att vissa prioriterade områden har bättre tillgång till finansiering än andra.

Liksom ofta förut visades en film som förespråkade samarbete i östersjöregionen där norra delarna av Östersjöregionen inte fanns med på kartan som visades.

<http://www.youtube.com/watch?v=gBg7Vc6abpA&feature=youtu.be>

Östersjöstrategin fungerar bra när det kommer till miljöbiten men det måste fokuseras mer på innovation och flernivåstyre både med lokal och regional nivå som med civila samhället, lärocenter och företag - Lawri Evans kommissionens direktorat för maritima frågor

Samordning av governance är viktigt men att viktigast är alla känner ett ägarskap. - Rimantas Šadžius, Litauens finansminister.

Östersjöstrategin är inte bara till för att lyfta bra projekt utan för att få ut mer av vårt medlemskap i EU. Sverige använder samarbetet för att få undan handelshinder. - Oscar Wåglund Söderström statssekreterare.

Det är en utmaning att bygga vidare på initiativ och känna till liknade projekt inom macro-regionen. - Helle Pilsgaard, ordförande för HELCOM

"It takes a network to beat a network" - Helena Lindberg general direktör för MSB angående organiserade brottsligheten i Östersjöregionen

Samtliga länder i Östersjöregionen rankas högt i den senaste publicerade analys av EU ländernas utveckling¹. - Dominique Ristori- Joint reseach centre EU commission

Danska regeringen, Litauiska regeringen och Nenet

I Litauen är dyrt med el och värme, befolkningen betalar uppåt hälften av sin nettolön för el och värme. Danmark, som är ansvariga för energifrågor i Östersjöstrategin, har tagit höga energimål - all energi vara förnyelsebar 2050, idag ligger den på 41 %.

Fred Nordström var av den litauiska regeringen inbjuden som talare vid en workshop om förnybar energi. Som talare för denna workshop fanns också representanter från EU-kommissionen, litauiska och danska regeringen samt universitetet i Wien. Fred Nordström började med att presentera Sveriges ambitioner och målsättningar. I Sverige är målet att 50 % av energin ska vara förnyelsebar 2020, ett mål som troligen uppnåddes redan i år. Han lyfte också fram vikten av att utföra regionala potentialstudier för förnybar energi, i syfte att åstadkomma lokal utveckling genom att visa på nya utvecklingsmöjligheter med kommunernas naturresurser. Nenets potentialstudie på 21 kommuner i Norrbotten och Västerbotten visar att det finns möjlighet att öka dagens energiproduktion, på 56 Twh/år, med ytterligare 60 Twh förnybar energi per år.

Bioekonomi

En av konferensens huvudfrågor var utvecklingen av bioekonomin. Bioekonomin är på framfart på många delar i världen och Europa måste gasa på - länder, regioner, kommuner, organisationer och företag måste samla sig och agera. Regioner behöver nu gå från smart specialisering till smart implementering.

Europa behöver strategier, både nationella och regionala, som skapar förutsättningar och visar på långsiktiga ambitioner, samtidigt som är den lokala nivån, med kommuner, universitet och företag nyckelaktörer som behöver skapa verkstad. Östersjöregionens naturresurser, alltifrån myror och termiter till jordbruks-, skogsbruks- och industriavfall möjliggör utvecklingen av en bioekonomi, men resurserna behöver nyttjas högre upp i värdekedjan - att använda samhällets avfall till något som har ett högre värde.

¹ Autumn forecast 2013 - EU economy: Gradual recovery, external risks
http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2013_autumn_forecast_en.html

Biomassan används oftast till energi och värme, vilket är längst ner på värdekedjan, ibland också till bränsle, vilket har ett något högre värde. Utvecklingen behövs dock högre upp på värdekedjan för att skapa tillväxt, genom att nyttja biomassan till kemikalier, bioplast, mat och föda samt till läkemedel. Bioekonomin innebär positiva hälsoeffekter. Genom att utveckla hälsosam mat och läkemedel för att motverka olika sjukdomar. Vidare innebär den lokala utvecklingen genom att utvecklingen av biomassan bör finnas där råvaran hittas.

I denna utveckling är politisk vilja viktigt, liksom ett quattro helix perspektiv - samverkan mellan det offentliga, kunskapsorganisationer, näringslivet och civilsamhället. Den privata sektorn är nyckeln till utveckling, för att åstadkomma innovation, investeringar och genomförande. I detta är kluster viktiga för att åstadkomma idéutveckling, systemlösningar och investeringar. För att åstadkomma utveckling högre upp i den bioekonomiska värdekedjan behövs kluster som samlar företag från olika sektorer - ex från hälsa, skog, pappersmassa, energi och stålindustri.

Finansiering

För implementering behövs oftast finansiering. Under forumet presenterades olika finansieringsverktyg tillgängliga för att åstadkomma handling. Huvudbudskapet var att kapital finns, men att många aktörer upplever det förvirrande och utmanande att hitta rätt bland finansiärerna, att veta vilken typ av finansiering som är tillgänglig, av vem och för vilket syfte. Projektaktörer är i behov av konkret vägledning i att hitta rätt finansiär. På hemsidan för Östersjöstrategin kommer det komma upp en undersida med goda exempel på organisering inför nästa programperiod.
<http://www.balticsea-region.eu/>

Excom CPMR Östersjökommission

CPMRs Östersjökommission där Jens Sundström är president tog tillfället i akt och höll ett styrelsemöte i anslutning till forumet. Östersjöstrategin har kommit att bli det huvudsakliga fokuset i Östersjökommissionens arbete. Under mötet rapporterades det från arbetsgrupperna och planerades inför vårens möten.

Dan Ankarholm

Jens Sundström